

БЮЛЕТИН

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

III
БРОЙ 2
ЮНИ 2021

БЮЛЕТИН

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА
РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

Издава:

Център за оценка на риска
по хранителната верига

Адрес:

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>,
corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

Дизайн и предпечат:

В.Евтимова
vevtimova@mzh.government.bg

СЪДЪРЖАНИЕ:

- Оценка на риска от поява и разпространение на конго-кримската хеморагична треска, рискови фактори и региони за поява и разпространение на заболяването
- Научна оценка на риска от поява и разпространение на високо патогенна инфлуенца А (HPAI) при заселване на животновъдни обекти (ЖО) за отглеждане на птици
- Грантове на Европейският орган по безопасност на храните
- Стартира процедура за подбор на членове на Управителния съвет на EFSA, краен срок 16 август 2021 г.
- EFSA публикува научен доклад, касаещ антимикробната резистентност
- EFSA Scientific Network on Risk Assessment of GMOs
- “GMO Workshop on allergenicity assessment”
- Отворена покана за участие в обществена поръчка на EFSA OC/EFSA/ED/2021/02
- Отворена покана за участие в обществена поръчка на EFSA OC/EFSA/SCER/2021/08
- 14-ти конгрес по хранене
- Пътища, водещи до неблагоприятни ефекти принципи и приложение в токсикологията и оценката на здравния риск

ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ПОЯВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА КОНГО-КРИМСКАТА ХЕМОРАГИЧНА ТРЕСКА, РИСКОВИ ФАКТОРИ И РЕГИОНИ ЗА ПОЯВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

Проф. Георги Георгиев, д.в.м.н.

Център за оценка на риска по хранителната верига

РЕЗЮМЕ

Конго-кримската хеморагична треска (СCHF) е вирусно, зоонозно заболяване, което се предава чрез ухапвания от кърлежи. Хората също могат да бъдат заразени чрез контакт с вирусни животински тъкани по време на клане на заразени животни. Огнищата на СCHF представляват заплаха за общественото здравеопазване, тъй като вирусът може да доведе до епидемии с висок коефициент на смъртност (10-40%). Причинява се от Nairovirus от семейство Bunyaviridae. Всички 32 членове на рода Nairovirus могат да се предават от кърлежи Argas или Ixodes, но най-ефективните вектори са членове на рода Nyalomma. Вирусът на СCHF може да зарази широк кръг домашни и диви животни.

Разпространението на болестта в България е добре проучено и са идентифицирани шест еволюционно-исторически обособени природни (ендемични) зони. Повечето от тях са разположени в южната част на страната. Хората могат да бъдат заразени от ухапване от кърлеж, незащитен контакт с телесни течности и тъкани или кръв от вирусни животни или хора. Иксодидните кърлежи, особено видовете Nyalomma marginatum, са основният вектор и също естествен резервоар на СCHFV. Тези

кърлежи се хранят с различни домашни (например говеда, овце, кози) и диви животни (например зайци и таралежи), които играят съществена роля в усилването и разпространението на вируса. Тъй като домашните преживни животни играят решаваща роля в жизнения цикъл на векторните кърлежи и предаването и усилването на вируса, разпространението на антителата при тези животни е добър показател за наличието на СCHFV в даден регион. Разпространението на специфичните за СCHFV антитела е изследвано при домашни преживни животни в различни региони на България и Турция. Тествани са серуми от 1165 преживни животни и е установено разпространение до 90%. Общото разпространение за България е 26%, а за Турция 57%. Резултатите подчертават риска от човешки инфекции в тези региони и важноста на изследването на разпространението при

животните за идентифициране на рискови области.

Целта на настоящото становище е да се направи научна оценка на риска за значимостта и разпространението на вируса ССНФ чрез определяне на рисковите фактори в различните региони на Република България.

Заразените продуктивни животни с ССНФV не показват клинични симптоми. Векторите се заразяват чрез смучене на кръв върху тях и след това могат да предадат вируса. За да се оцени вероятността от поява и разпространение на ССНФ в България, са идентифицирани девет групи потенциални рискови фактори (показатели), които могат да повлияят на появата и разпространението на болестта ССНФ. Проблемът е, че заразените с ССНФV продуктивни животни стават вiremични за повече от 30 дни. Векторите за кръвосмучене се заразяват, когато се хранят с тях и след това могат да предават вируса както вертикално, така и хоризонтално, когато заразените и неинфектираните кърлежи споделят един и същ гостоприемник. За да се оцени вероятността от поява и разпространение на ССНФ в даден регион на България са идентифицирани

девет групи потенциални рискови фактори (показатели), които биха могли да повлияят на появата и разпространението на болестта ССНФ.

Цялото становище може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/2Ux1PKK>

или като сканирате QR кода:

НАУЧНА ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ПОЯВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ВИСОКО ПАТОГЕННА ИНФЛУЕНЦА А (НРАI) ПРИ ЗАСЕЛВАНЕ НА ЖИВОТНОВЪДНИ ОБЕКТИ (ЖО) ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ПТИЦИ

Проф. д-р Георги Георгиев, д.в.м.н

Доц. д-р Илиян Костов, д.в.м.

Д-р Евгени Макавеев

Център за оценка на риска по хранителната верига

РЕЗЮМЕ

Целта на научната оценка на риска за заселване на птицевъдни обекти е да се идентифицират основните рискови фактори от проникване и разпространение на високо патогенна Инфлуенца А (НРАI), водещи до повишен риск от поява и разпространение на заболяването при ЖО за домашни птици. ЦОРХВ идентифицира тринадесет групи от потенциални рискови фактори (показатели), които биха могли да повлияят за повторната поява и разпространение на НРАI Инфлуенца А по птиците. Тези групи показатели (фактори на риска) са избрани въз основа на опит, който вече е натрупан по време на епидемиите от инфлуенца А по птиците в Европа и България през последното десетилетие и въз основа на оценката на показателите, способстващи за запазване на вируса в дивата природа и способстващи за повторната му поява. Относителното въздействие на всеки потенциален рисков фактор се определя с помощта на многокритериен подход за анализ на решенията. Разработването на комплексна оценка на риска от поява на НРАI представлява ценен източник на информация за управляващите риска.

Поради големия брой на потенциални рискови фактори и ефекта, който те могат да окажат върху повторната поява и разпространението на НРАI (особено тези, свързани със структурата на сектора птицевъдство) вероятността НРАI H5N8 да се появи отново и разпространи в рамките

на съответния административен регион той се оценява съгласно териториалното деление по региони, съответно за Северозападен, Северен Централен и Североизточен, Югозападен, Южен Централен и Югоизточен региони на Р. България, където е ситуиран ЖО за отглеждане на домашни птици.

Тази оценка се формира още и от фактите, че вирусът на НРАI H5N8 може да присъства в Европа и в дивата природа на съседни на Р. България страни, както при домашните, така и при дивите птици. Оценка на нивата на риска при появата и разпространението на НРАI H5N8 става с използването на 6 степенна скала за нивата на риска. След изтичане на периода на заселване на т.н. „сентинелни (индикаторни) животни“ и преди преминаване във фаза на същинско заселване на индустриалните птицевъдни ферми, ЗАДЪЛЖИТЕЛНО следва да се направи независим външен одит за цялостната

организация на мерките за биосигурност и оценка на превантивните мерки за недопускане проникване на вируса на Инфлуенца А, включително и на отглеждането на домашни патици заедно с други видове домашни птици.

Патиците-мюлари са особено приоритетни гостоприемници за Инфлуенца А вирусите с ниска патогенна характеристика (LPAI), тъй като те най-често са апатогенни за тях, но могат да причиняват ниска смъртност или намалена носливост сред кокошевите видове птици. Тези нископатогенни вируси могат и спонтанно да мутират във HPAI или да си обменят геномни сегменти с тях и се превръщат във високопатогенни, за това популациите от домашни воплаващи се считат за основен рисков фактор за предаване на Инфлуенца А вируси към кокошевите видове.

Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1136 на Комисията от 10 август 2018 година, както и научно становище на ЕОБХ, 2017г. определят, че съвместното отглеждане и домашни водоплаващи (патици и гъски) при определени условия играе решаваща роля за разпространението на

Инфлуенца А вируси с HPAI и LPAI антигенна характеристика към кокошевите видове. Поради тази причина Решение за изпълнение ЕС/2018/1136 на Комисията, издадено специално за България забранява съвместното отглеждане на преставители от сем. Патицови (*Anatidae*) или Гъскоподобни (*Anseriformes*) с тези от кокошевите видове (*Galliformes*).

Цялото становище може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/3qZiId9>

или като сканирате QR кода:

На 21 юни EFSA публикува на своя уебсайт грант на тема **„Development of a crop-based survey approach for pests of citrus and of broadleaved trees“** с референтен номер **GP/EFSA/ALPHA/2021/08**.

Основната цел на настоящия грант е да се идентифицират научни организации, които да подпомогнат EFSA при разработването на методика, която да се ползва от държавите членки при планирането и подготовката на полски проучвания. По-специално EFSA желае да идентифицира две партньорски организации за разработване на методики в следните направления:

- 1: неприятели по цитрусите;
- 2: неприятели по широколистните дървета.

Документите, свързани с гранта, може да откриете на следния линк:

<https://bit.ly/3xsYjj4>

а по-подробна информация за него – на електронната страница на Българския контактен център на следния линк:

<https://bit.ly/3xsCErt>

или като сканирате QR кода:

СТАРТИРА ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА EFSA, КРАЕН СРОК 16 АВГУСТ 2021 Г.

След влизането в сила на новия Регламент (ЕС) 2019/1381 относно прозрачността и устойчивостта на оценката на риска, който измени, наред с други и Регламент (ЕС) № 178/2002, касаещ общото законодателство в областта на храните, на 1 юли 2022 г. Европейският орган за безопасност на храните (EFSA) ще създаде свой нов управителен съвет. Той ще бъде съставен от представители на държавите членки, Европейската комисия, Европейския парламент, както и от представители на интересите на гражданското общество и на хранителната верига.

На 23 юни 2021 г. Европейската комисия отправи покана за изразяване на интерес за позицията членове на Управителния съвет на EFSA, представляващи интересите на гражданското общество и хранителната верига.

Заявилите интерес кандидати ще бъдат включени в списъка на Комисията, от който Съветът, след консултация с Европейския парламент, ще назначи:

един член и един заместник-член от потребителски организации;

един член и един заместник-член от неправителствени природозащитни организации;

един член и един заместник-член от селскостопански организации;

един член и един заместник-член от браншови организации.

Членовете и заместник-членовете на Управителния съвет се номинират и назначават въз основа техния специфичен опит и опита им в областта на законодателството и политиката, касаещи хранителната верига, включително оценка на риска, като същевременно е

необходимо да притежават експертиза по отношение на управленски, административни, финансови и правни въпроси в рамките на Управителния съвет.

Те ще бъдат назначени за 4-годишен мандат от 1 юли 2022 г.

Крайният срок за подаване на заявления е 16 август 2021 г. (12:00 ч.).

Подробна информация за стартиралата процедура е публикувана и на електронната страница на Българския контактен център на следния линк:

<https://bit.ly/3hODNSS>

както и на електронната страница на EFSA:

<https://bit.ly/36trkPH>

или като сканирате QR кода:

EFSA ПУБЛИКУВА НАУЧЕН ДОКЛАД, КАСАЕЩ АНТИМИКРОБНАТА РЕЗИСТЕНТНОСТ

На 30 юни в EFSA Journal е публикуван научен доклад на Европейския орган за безопасност на храните (EFSA), Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) и Европейската агенция по лекарствата (EMA) на тема: „**Употреба на антимикробни средства и наличие на антимикробна резистентност при бактерии, изолирани от хора и животни**“ (“Antimicrobial consumption and resistance in bacteria from humans and animals”).

Основните акценти в доклада са следните:

- Употребата на антибиотици е намаляла и сега е по-ниска при селскостопанските животни, отколкото при хората;
- Значителният спад в употребата на антибиотици при селскостопанските животни, доказва, че мерките, предприети на национално ниво за намаляване на употребата, са ефективни;
- Картината в ЕС е разнообразна - ситуацията варира значително в зависимост от държавата и от класа антибиотиците. Например аминопеницилините, цефалоспорините от

трето и четвърто поколение и хинолоните се използват повече при хората, отколкото при селскостопанските животни, докато полимиксините (колистин) и тетрациклините се използват повече при животните, отколкото при хората.

Подробна информация за доклада е публикувана и на електронната страница на Българския контактен център на следния линк:

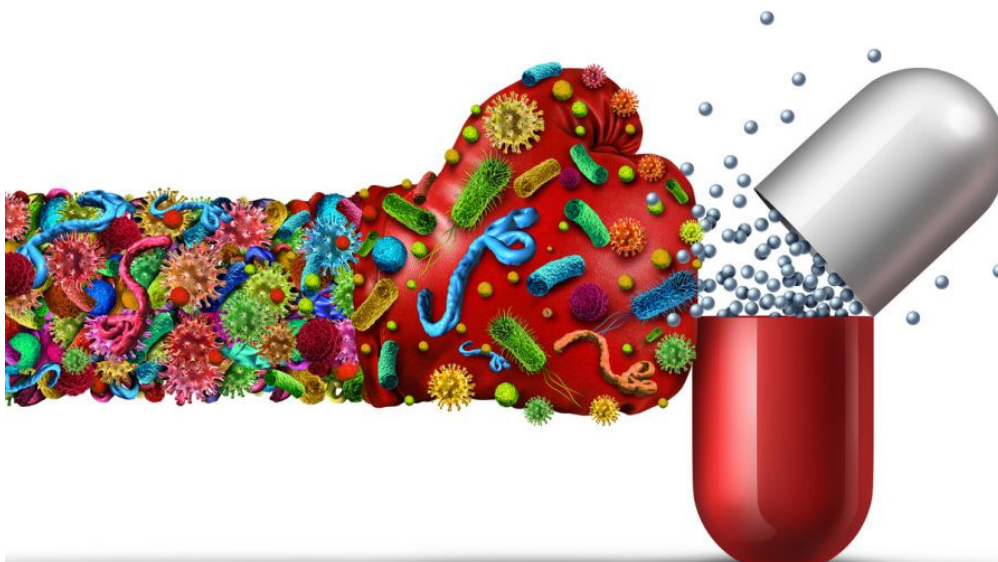
<https://bit.ly/3hPkpFP>

или като сканирате QR кода:

както и на следните електронни страници на EFSA:

- <https://bit.ly/3hS1JFL>
- <https://bit.ly/3yDvsJk>

EFSA SCIENTIFIC NETWORK ON RISK ASSESSMENT OF GMOs

На 10-ти юни 2021 г. се проведе 12-то заседание на Научната мрежа на EFSA за ГМО (**EFSA Scientific Network on Risk Assessment of GMOs**)

В телезаседанието взеха участие проф. Цвета Георгиева (Национален център по общественото здраве и анализи) и проф. Димитър Джилянков (Агробиоинститут), определени за представители на България в мрежата.

Бяха разгледани следните въпроси: Партньорства в стратегията на EFSA 2027; Организация на работата на мрежата за ГМО; Регламент за прозрачност; Мандат за *in vitro* произволна

мутагенеза в растенията; Научни проекти за ГМО - методологии и инструменти; Случаят MS11; Информация от Европейската комисия относно състоянието на новите геномни техники.

Протоколът от заседанието се публикува на страницата на EFSA.

“GMO WORKSHOP ON ALLERGENICITY ASSESSMENT”

На 15 и 16 юни 2021г се проведе семинар “GMO Workshop on allergenicity assessment” с домакин Европейския орган по безопасност на храните.

В семинара взеха участие експерти от НЦОЗА, който е член на Европейската мрежа на лабораториите за детекция на алергени в храни.

Събитието включваше атрактивно подготвени презентации на водещи специалисти в световен мащаб и последваща дискусия по актуални въпроси. Презентации могат да бъдат видяни тук:

<https://www.efsa.europa.eu/en/events/gmo-workshop-allergenicity-assessment#presentations>

Участниците представиха систематизирана и интригуваща информация по всяка една тема, на базата на сериозен практически опит. Предоставена беше възможност за дискусия, като най-обстойно бяха разгледани следните въпроси:

1) Как може да се използват наличните данни за човешката чувствителност и предизвикване на алергични реакции към познати алергени, за да се подобри оценката на риска от иновативни

протеини?

2) Каква е ползата от текущия алгоритъм на FASTA и какви алтернативни подходи могат да се използват?

3) Кои са най-подходящите тестови материали за прогнозиране на алергенността, например отделни протеини, екстракти (сурови или преработени), цели хранителни матрици или комбинация от всички тези?

4) Кои са най-ефективните методи за прогнозиране на алергенността, като се има предвид, че целта на оценката на риска е да се предотврати увреждането?

Новите подходи за оценка на алергенността са основен и надежден фактор за контролиране на зачестилите в световен мащаб хранителни алергии и опазване здравето на хората. Обмяната на практически опит в тази актуална сфера се оказва все по-необходима. Специалисти от различни държави ни запознаха с ключова информация, свързана с тяхната задълбочена работа, и ни дадоха отправните точки за бъдещи научни разработки по отношение на алергени и алергенност.

ОТВОРЕНА ПОКАНА ЗА УЧАСТИЕ В ОБЩЕСТВЕНА ПОРЪЧКА НА EFSA OC/EFSA/ED/2021/02

На 08 юни 2021 г. в електронния портал за обществени поръчки на Европейска комисия - eTED, е публикувана отворена покана за участие в **обществена поръчка на EFSA „Development of a Scientific Project on Advancing the Environmental Risk Assessment of Non-target Arthropods for Plant Protection Products by Accounting for the Impact on Ecosystem Services and on the Ecological Function“** с референтен номер OC/EFSA/ED/2021/02.

Обществената поръчка е с максимален бюджет от 1 000 000 EUR. Поканата е отворена за всички типове организации.

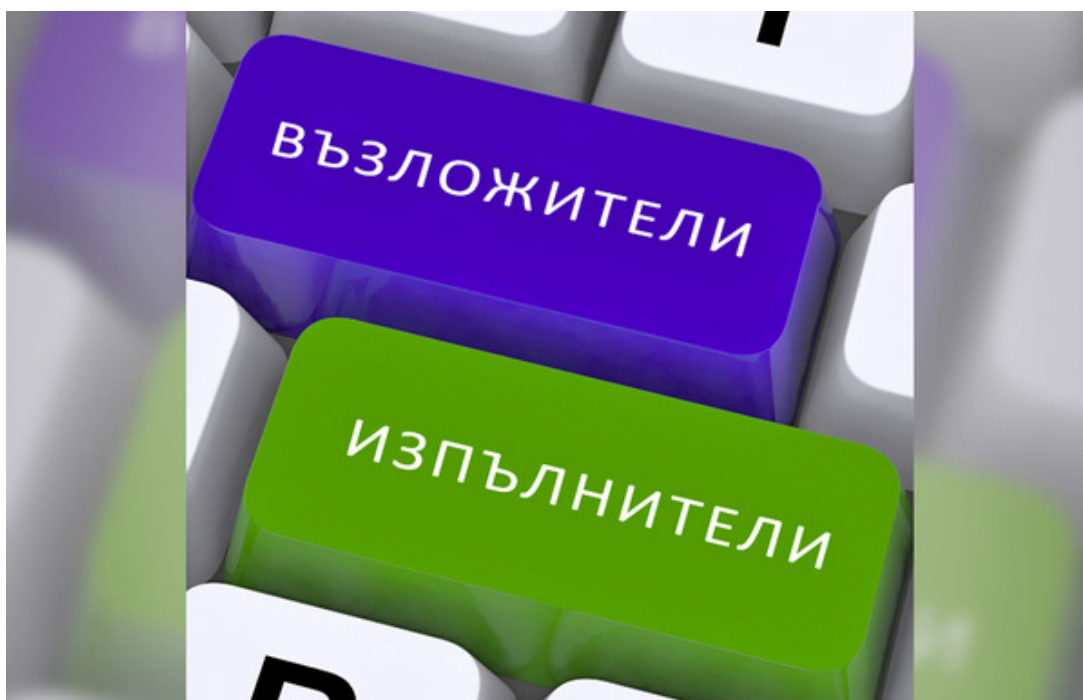
Крайният срок за изразяване на интерес е срок 25 август 2021 г.

Допълнителна информация е достъпна на електронната страница на EFSA на следния линк:

<https://bit.ly/3r34h88>

както и на електронната страница на ЕК за обществени поръчки:

<https://bit.ly/3hKMvCo>

ОТВОРЕНА ПОКАНА ЗА УЧАСТИЕ В ОБЩЕСТВЕНА ПОРЪЧКА НА EFSA OC/EFSA/SCER/2021/08

На 04 юни 2021 г. в електронния портал за обществени поръчки на Европейска комисия - eTED, е публикувана отворена покана за участие в **обществена поръчка на EFSA „Exploring the Use of Artificial Intelligence (AI) for Extracting and Integrating Data obtained through New Approach Methodologies (NAMs) for Chemical Risk Assessment“** с референтен номер **OC/EFSA/SCER/2021/08**.

Обществената поръчка е с максимален бюджет от 1 300 000 EUR. Поканата е отворена за всички типове организации.

Допълнителна информация е достъпна на електронната страница на EFSA на следния линк:

<https://bit.ly/3r34h88>

както и на електронната страница на ЕК за обществени поръчки:

<https://bit.ly/3jSHF8N>

Крайният срок за изразяване на интерес е срок 5 август 2021 г.

14-ТИ КОНГРЕС ПО ХРАНЕНЕ

Сръбската Асоциация по хранене организира **14-ти конгрес по хранене, който ще се проведе на 11-12 октомври 2021 г., в Белград** (в хибриден формат – присъствено и он-лайн).

Конгресът има такса участие, която варира според категорията на участниците -

<https://www.conu2021.com/first-announcement/>

Повече информация и програма на събитието можете да намерите на следния линк:

[https://www.conu2021.com/.](https://www.conu2021.com/)

Крайният срок за подаване на абстракти е 25-ти юли 2021 г., тук:

<https://www.conu2021.com/registration/>

ПЪТИЩА, ВОДЕЩИ ДО НЕБЛАГОПРИЯТНИ ЕФЕКТИ (ADVERSE OUTCOME PATHWAYS – AOPS) – ПРИНЦИПИ И ПРИЛОЖЕНИЕ В ТОКСИКОЛОГИЯТА И ОЦЕНКАТА НА ЗДРАВНИЯ РИСК

Каролинският институт Institute of Environmental Medicine (Швеция), предлага международно обучение по оценка на здравния риск през есента на 2021 г. на тема:

Пътища, водещи до неблагоприятни ефекти (Adverse Outcome Pathways – AOPs) – принципи и приложение в токсикологията и оценката на здравния риск.

виртуално от 11 до 15 октомври 2021 г.

Крайният срок за кандидатстване е 10 септември 2021 г., а по-подробна информация за курса може да откриете на следния електронен адрес:

<https://ki.se/en/imm/international-training-in-health-risk-assessment>

Обучението е предназначено за докторанти; представители на академичните среди, администрацията и индустрията и ще се проведе

Печатни издания на Център за оценка на риска по хранителната верига и Български контактен център:

- √ “Актуална информация от EFSA” 1/2020
- √ “Актуална информация от EFSA” 1/2019
- √ “Актуална информация от EFSA” 2/2019
- √ “Актуална информация от EFSA” 1/2018
- √ “Актуална информация от EFSA” 2/2018
- √ “Тенденции и източници на зоонози, зоонозни агенти и хранителни взривове в ес през 2017 г. Зоонозите остават на стабилни нива’.
- √ Научен доклад на европейския орган по безопасност на храните (EFSA) и европейския център за превенция и контрол на заболяванията (ECDC).
- √ “Анализ на тенденциите и източниците на зоонозни заболявания, зоонозни агенти и хранителни взривове през 2016 г. - Научен доклад на EFSA И ECDC
- √ Втори съвместен доклад на ECDC, EFSA и ЕМА за интегриран анализ на употребата на антимикробни средства и появата на антимикробна резистентност в бактерии от хора и продуктивни животни
- √ Разпространение, биологични и епизоотологични особености на високопатогенната инфлуенца по птиците от субтип H5N8 в Европа и България през 2016/2017г.
- √ Вредители при иглолистните видове от семейство борови (PINACEAE) в България

Всички печатни издания може да прочете on-line на следната страница:

<https://bit.ly/3uWDMvc>

Други информации в областта на оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://corhv.government.bg/>

